

Fosfatkampanjen på Romerike. Butikkundersøkelse Okt./Nov. 1988

Fosfatkampanjen i mål.

ANØ - rapport

Nr. 57/88

**Avløpssambandet
Nordre Øyeren**

ANØ - rapport

Avløpssambandet Nordre Øyeren

Hvamstubben

Postboks 38

2007 Kjeller

Tlf. 06-841220

Rapport 57/88

Tittel:

Fosfatkampanjen på Romerike
Butikkundersøkelse oktober/november 1988

Ekstrakt:

Markedsandelen for fosfatfrie tøyvaskemidler øket fra ca 50% til ca 70% fra medio 1987 til medio 1988. Pr. i dag har denne andelen passert 80%. Norsk produksjon av fosfatholdige tøyvaskemidler er under avvikling. Det fosfatfrie markedet vil derfor om kort tid være enerådende.

Det antas ikke aktuelt med en egen kampanje for fosfatfrie maskinoppvaskemidler, fordi det i kjølvannet av kampanjen allerede foregår en øket markedsføring av flere fosfatfrie maskinoppvaskemidler.

Emneord:

Romerike.
Kampanje for fosfatfrie
tøyvaskemidler.
Butikkundersøkelse.
Utvikling markedsandel
fosfatfritt.
Kampanjeeffekt

Saksbehandler og dato:

Nov. 88.

Cornelis Smits

F O R O R D

Fra kampanjens start i 1984 har ANØ gjennomført regelmessige butikkundersøkelser. Hensikten med disse undersøkelser var å registrere kampanjens effekt mhp. tilgjengeligheten, prisutvikling og salg av fosfatfrie tøyvaskemidler. Butikkundersøkelsen høsten 1987 tydet på en klar markedsbevegelse til fordel for de fosfatfrie vaskemidler. Denne prosessen fortsatte senere etter hvert som flere produsenter lanserte fosfatfrie alternativer. På grunn av denne positive utvikling ble kampanjeaktivitetene trappet ned.

I oktober/november ble det så foretatt en ny undersøkelse for å registrere utviklingen det siste året. Denne rapporten referer resultatet av denne undersøkelse.

INNHOLDSFORTEGNELSE

	SIDE	
1	SAMMENDRAG	1
2	BUTIKKUNDERSØKELSE OKT/NOV. 1988	2
2.1	Gjennomføring	2
2.2	Resultater	2
2.3	Perspektiv	3

1 SAMMENDRAG

- Sommeren 1987 passerte markedsandelen for fosfatfrie tøyvaskemidler 50%-streken. Et år senere var denne andelen oppe i nær 70%.
- Hovedårsaken til denne utvikling er at flere produsenter har begynt å markedsføre fosfatfrie alternativer.
- Pr. månedsskifte nov/des antas markedsandelen å ha passert 80%.
- Med det første vil samtlige produsenter kunne tilby fosfatfrie alternativer, samtidig som produksjon av fosfatholdige merker opphører. Dette betyr at tøyvaske-middelmarkedet vil være nær 100% fosfatfritt innen få måneder.
- Fosfatkampanjen har derfor oppnådd sitt mål.
- Det antas ikke aktuelt med en egen kampanje for fosfatfrie maskinoppvaskmidler, fordi det i kjølvannet av kampanjen allerede foregår øket markedsføring av flere fosfatfrie merker.

2 BUTIKKUNDERSØKELSE OKTOBER/NOVEMBER 1988

2.1 Gjennomføring

Undersøkelsen ble foretatt i 58 dagligvareforretninger over hele Romerike (13 kommuner). Ca 60% av forretningene er store. De fleste store forretninger er med i dette butikkutvalget. Undersøkelsen antas derfor å gi et godt bilde av vaskemiddelsalget.

Undersøkelsen ble denne gang begrenset til å registrere mengder av innkjøpte fosfatfrie og fosfatholdige tøyvaskemidler. Oppgavene er basert på innkjøpslister fra grossister supplert med eventuelle tilleggsoppgaver fra enkelte forretninger. For ca halvparten av forretningene gjelder innkjøpsperioden januar-august eller januar-september 1988. For de fleste andre forretninger gjaldt innkjøpsoppgavene perioden mai-august 1988.

2.2 Resultater

I tabell 1 er det gitt en oversikt over resultatene i de enkelte forretninger. Resultatene er summert kommunevis og totalt for Romerike.

Totalt for Romerike er det beregnet ca 68% markedsandel for de fosfatfrie merker. Dette er ca 20% høyere enn funnet ved forrige undersøkelse som gjaldt noenlunde samme innkjøpsperiode i 1987.

Økningen har vært størst i de kommuner på øvre Romerike som tidligere lå etter. Det er kun Lørenskog som skiller seg ut med en lav andel for fosfatfrie vaskemidler. Butikkutvalget i Lørenskog var imidlertid meget begrenset, fordi få forretninger kunne legge fram konkrete talloppgaver. Dette gjelder bl.a. en av de største forretninger på Østlandet. I denne forretningen har det antakelig vært 60-70% markedsandel for fosfatfrie merker, slik at denne andelen for Lørenskog totalt sannsynligvis er vesentlig høyere enn undersøkelsen viser.

Det er imidlertid ikke urimelig å forutsette at markedsandelen for fosfatfritt i Lørenskog er noe lavere enn ellers på Romerike, fordi noen store forretninger i denne kommune har relativt mange kunder fra Oslo. Disse kunder forutsettes å være mindre påvirket av Romerikskampanjen.

Bare fire av de 58 forretninger hadde fortsatt et lavt salg (ca 37%) av fosfatfrie vaskemidler. Samtidig solgte andre forretninger i nærheten minst dobbelt så mye fosfatfritt. Det må kunne antas at befolkningen i området er omtrent like mye påvirket av kampanjen, uansett hvilken forretning de pleier å handle i. Det er derfor nærliggende å anta at hovedårsaken til de ulike resultater i forretningene ligger i den måten den enkelte butikkeier eller bestyrer legger forholdene til rette for kundenes valg av vaskemidler. Dette gjelder merkeutvalg, prissetting, eksponering i forretningen og reklame. De aller fleste forretninger har lykket med dette.

Det var opprinnelig tanken at også denne undersøkelsen skulle omfatte en registrering av antall tilgjengelige merker og priser. Dette viste seg å være overflødig, fordi de fosfatfrie merker nå fullstendig dominerer vareutvalget i de aller fleste butikker.

2.3 Perspektiv

Undersøkelsen viser kun resultatene for vaskemiddelsalget i 1988 fram til august/september. En viktig årsak til den store fremgang av de fosfatfrie merker antas å være at flere produsenter begynte å markedsføre fosfatfrie alternativer. Dette startet med Prana ut på ettervinteren, etterfulgt av Biotex etter sommerferien, og så Blenda i september. Senere har De-No-Fa Lilleborg kommet med fosfatfri Smili og Rex. De fosfatholdige utgaver finnes fortsatt i en del forretninger, men dette gjelder stort sett restbeholdninger. Forutsetter man at disse fosfatfrie alternativer har de samme markedsandeler som de fosfatholdige alternativer tidligere har hatt, er det meget sannsynlig at markedsandelen for de fosfatfrie vaskemidler nå har passert 80%. Når Lilleborg

omkring årsskiftet markedsfører den nye fosfatfrie Omo, betyr dette 100% fosfatfritt marked.

Dette innebærer at fosfatkampanjen har nådd sitt mål. Spørsmålet kan reises om kampanjen bør fortsette for at også markedet for maskinoppvaskmidler blir 100% fosfatfritt. Når det gjelder denne vaskemiddeltypen, betyr fosfatutslippene imidlertid bare 1-2 tonn fosforutslipp på Romerike. Dessuten er det i kjølvannet av kampanjen allerede kommet noen fosfatfrie merker på markedet. Man kjenner til at markedsføring av flere slike merker er nær forestående. Det synes derfor unødvendig å sette i gang en egen kampanje for økt bruk av fosfatfrie maskinoppvaskmidler.

Tabell 1

Innkjøp av fosfatfrie og fosfatholdige tøyvaskemidler i dagligvareforretninger på Romerike etter innhentede data fra 58 forretninger for 1988.

Kommune	Nr. forretn.	Innkjøps- periode 1988	Innkjøp vaskemidler (1000 dl)			% Fosfatfritt
			Uten fosfat		Totalt	
Skedsmo	1	5 - 8	86,8		114,0	76,1
	2	5 - 8	51,8		69,9	74,4
	3	1 - 8	329,7		483,4	68,2
	4	5 - 8	173,3		185,8	93,6
	5	5 - 8	12,2		17,3	70,5
	6	1 - 8	10,6		23,4	45,3
	7	1 - 8	194,0		256,0	75,8
	8	1 - 8	236,4		379,8	62,2
	9	1 - 9	17,0		25,9	65,4
	10	1 - 9	11,2		14,8	75,4
	11	1 - 9	208,4		253,6	82,2
	12	1 - 9	45,0		76,6	58,7
	13	1 - 9	62,0		83,5	74,3
	14	1 - 9	17,4		25,9	67,2
	15	1 - 9	129,3		168,6	76,7
	16	1 - 9	53,7		89,3	60,1
	17	1 - 9	1545,5		2061,1	75,0
Sum			3184,3		4328,9	73,6

Kommune	Nr. forretn.	Innkjøpsperiode 1988	Innkjøp vaskemidler (1000 dl)		% Fosfatfritt
			Uten fosfat	Totalt	
Lørenskog	18	1 - 9	266,7	718,1	37,1
	19	1 - 8	59,3	109,1	54,4
	20	1 - 8	67,6	130,3	52,0
	Sum		393,6	957,3	41,1
Rælingen	21	1 - 9	106,4	162,9	65,3
	22	1 - 9	134,4	177,8	75,5
	23	1 - 9	7,8	11,8	66,1
	24	5 - 8	325,1	325,1	100,0
	25	1 - 8	154,8	194,4	79,6
Sum		728,5	872,0	83,5	
Hurdal	26	5 - 8	26,4	34,5	76,5
Ullensaker	27	5 - 8	77,2	142,6	54,1
	28	1 - 8	57,3	152,6	37,5
	29	5 - 8	49,4	68,6	72,0
	30	5 - 8	38,9	61,3	63,5
	31	5 - 8	73,8	125,4	58,9
	32	5 - 8	201,3	228,0	88,3
Sum		497,9	778,5	64,0	
Eidsvoll	33	1 - 9	98,9	162,1	61,0
	34	1 - 9	184,1	364,7	50,5
	35	5 - 8	50,0	92,5	54,1
	36	1 - 8	173,8	211,5	82,2
Sum		506,8	830,8	61,0	
Nannestad	37	1 - 8	19,7	32,5	60,6
	38	1 - 6	40,3	71,7	56,2
Sum		60,0	104,2	57,7	
Sørum	39	1 - 9	13,8	17,8	77,5
	40	5 - 8	31,4	47,9	65,8
	41	5 - 8	26,4	41,9	63,0
	42	5 - 8	32,1	57,3	56,0
	43	5 - 8	14,8	24,0	61,7
	44	1 - 9	40,0	80,0	50,0
Sum		158,5	268,5	59,0	
Nittedal	45	5 - 8	11,6	18,8	61,7
	46	5 - 8	25,2	35,2	71,6
	47	5 - 8	17,9	31,7	56,5
Sum		54,7	85,7	63,8	

Kommune	Nr. forretn.	Innkjøpsperiode 1988	Innkjøp vaskemidler (1000 dl)		% Fosfatfritt
			Uten fosfat	Totalt	
Gjerdrum	48	5 - 8	2,8	4,3	65,1
	49	1 - 9	45,1	56,9	80,7
Sum			<u>47,9</u>	<u>61,2</u>	<u>78,7</u>
Enebakk	50	1 - 6	47,0	56,0	84,0
	51	5 - 8	25,7	33,7	76,3
Sum			<u>72,7</u>	<u>89,7</u>	<u>80,3</u>
Fet	52	1 - 6	61,9	100,9	61,8
	53	1 - 6	21,6	30,9	70,0
	54	1 - 9	31,7	39,8	79,6
Sum			<u>115,2</u>	<u>171,6</u>	<u>67,1</u>
Nes	55	1 - 9	137,6	194,6	70,7
	56	1 - 8	330,4	535,4	61,7
	57	5 - 8	147,7	250,0	59,1
	58	5 - 8	8,7	19,0	45,8
Sum			<u>624,4</u>	<u>999,0</u>	<u>62,3</u>
TOTALT ROMERIKE			6472,0	9580,0	67,5

Tabell 1

Innkjøp av fosfatfrie og fosfatholdige tøyvaskemidler i dagligvareforretninger på Romerike etter innhentede data fra 58 forretninger for 1988.

Kommune	Nr. forretn.	Innkjøpsperiode 1988	Innkjøp vaskemidler (1000 dl)			% Fosfatfritt
			Uten fosfat		Totalt	
Skedsmo	1	5 - 8	86,8		114,0	76,1
	2	5 - 8	51,8		69,9	74,4
	3	1 - 8	329,7		483,4	68,2
	4	5 - 8	173,3		185,8	93,6
	5	5 - 8	12,2		17,3	70,5
	6	1 - 8	10,6		23,4	45,3
	7	1 - 8	194,0		256,0	75,8
	8	1 - 8	236,4		379,8	62,2
	9	1 - 9	17,0		25,9	65,4
	10	1 - 9	11,2		14,8	75,4
	11	1 - 9	208,4		253,6	82,2
	12	1 - 9	45,0		76,6	58,7
	13	1 - 9	62,0		83,5	74,3
	14	1 - 9	17,4		25,9	67,2
	15	1 - 9	129,3		168,6	76,7
	16	1 - 9	53,7		89,3	60,1
		17	1 - 9	1545,5		2061,1
Sum			3184,3		4328,9	73,6

Kommune	Nr. forretn.	Innkjøpsperiode 1988	Innkjøp vaskemidler (1000 dl)			% Fosfatfritt
			Uten fosfat		Totalt	
Lørenskog	18	1 - 9	266,7		718,1	37,1
	19	1 - 8	59,3		109,1	54,4
	20	1 - 8	67,6		130,3	52,0
Sum			<u>393,6</u>		<u>957,3</u>	<u>41,1</u>
Rælingen	21	1 - 9	106,4		162,9	65,3
	22	1 - 9	134,4		177,8	75,5
	23	1 - 9	7,8		11,8	66,1
	24	5 - 8	325,1		325,1	100,0
	25	1 - 8	154,8		194,4	79,6
Sum			<u>728,5</u>		<u>872,0</u>	<u>83,5</u>
Hurdal	26	5 - 8	26,4		34,5	76,5
Ullensaker	27	5 - 8	77,2		142,6	54,1
	28	1 - 8	57,3		152,6	37,5
	29	5 - 8	49,4		68,6	72,0
	30	5 - 8	38,9		61,3	63,5
	31	5 - 8	73,8		125,4	58,9
	32	5 - 8	201,3		228,0	88,3
Sum			<u>497,9</u>		<u>778,5</u>	<u>64,0</u>
Eidsvoll	33	1 - 9	98,9		162,1	61,0
	34	1 - 9	184,1		364,7	50,5
	35	5 - 8	50,0		92,5	54,1
	36	1 - 8	173,8		211,5	82,2
Sum			<u>506,8</u>		<u>830,8</u>	<u>61,0</u>
Nannestad	37	1 - 8	19,7		32,5	60,6
	38	1 - 6	40,3		71,7	56,2
Sum			<u>60,0</u>		<u>104,2</u>	<u>57,7</u>
Sørum	39	1 - 9	13,8		17,8	77,5
	40	5 - 8	31,4		47,9	65,8
	41	5 - 8	26,4		41,9	63,0
	42	5 - 8	32,1		57,3	56,0
	43	5 - 8	14,8		24,0	61,7
	44	1 - 9	40,0		80,0	50,0
Sum			<u>158,5</u>		<u>268,5</u>	<u>59,0</u>
Nittedal	45	5 - 8	11,6		18,8	61,7
	46	5 - 8	25,2		35,2	71,6
	47	5 - 8	17,9		31,7	56,5
Sum			<u>54,7</u>		<u>85,7</u>	<u>63,8</u>

Kommune	Nr. forretn.	Innkjøpsperiode 1988	Innkjøp vaskemidler (1000 dl)		% Fosfatfritt
			Uten fosfat	Totalt	
Gjerdrum	48	5 - 8	2,8	4,3	65,1
	49	1 - 9	<u>45,1</u>	<u>56,9</u>	<u>80,7</u>
Sum			47,9	61,2	78,7
Enebakk	50	1 - 6	47,0	56,0	84,0
	51	5 - 8	<u>25,7</u>	<u>33,7</u>	<u>76,3</u>
Sum			72,7	89,7	80,3
Fet	52	1 - 6	61,9	100,9	61,8
	53	1 - 6	21,6	30,9	70,0
	54	1 - 9	<u>31,7</u>	<u>39,8</u>	<u>79,6</u>
Sum			115,2	171,6	67,1
Nes	55	1 - 9	137,6	194,6	70,7
	56	1 - 8	330,4	535,4	61,7
	57	5 - 8	147,7	250,0	59,1
	58	5 - 8	<u>8,7</u>	<u>19,0</u>	<u>45,8</u>
Sum			624,4	999,0	62,3
TOTALT ROMERIKE			6472,0	9580,0	67,5